

Forfatter: Brandes, Georg

Titel: Udrag fra Hovedstrømninger. Emigrantlitteraturen (1872)

Citation: Brandes, Georg: "Samlede Skrifter", i Brandes, Georg: *Samlede Skrifter*, 1899-1910, s. 24. Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: <https://tekster.kb.dk/catalog/adl-texts-brandes04-shoot-idm139992360295072/facsimile.pdf> (tilgået 25. april 2024)

Anvendt udgave: Samlede Skrifter

Indre i vild Henrykkelse over uforstyrret at kunne drømme og længes. Ulykkelig som han i Andres Selskab følte sig, beruste han sig, naar han var ene, i Drømme om Lykke, ærgerrige Drømme, Digterdrømme. I halvt aandige, halvt sanselige Drømmerier og Længsler formede han sig da Billedet af en overmenneskeligt dejlig Kvinde, en ung Dronning, prydet med Diamanter og Blomster, hvem han elskede og af hvem han blev elsket i Neapels eller Siciliens duftende Maaneskinsnætter. Og naar han da vaagnede af disse Drømme og genfandt sig selv som den lille ubetydelige Bretagner han var, kejtet, uberømt, fattig og maaske talentløs, da fortvivlede han. Misforholdet mellem hvad han attraaede og hvad han var trykkede ham til Jorden.

Han var først bestemt til Søofficer, men en uovervindelig Afsky for Disciplinen kom ham her i Vejen, saa bestemtes han til den gejstlige Stand, men Følelsen af hans Uskikkethed til et Liv i Afkald bragte ham til at springe tilbage herfra. I sit dybe Mismod foretog han et Selvmordsforsøg. Endelig blev han ved et Familiemagtsprog, der gjorde Ende paa Uvisheden. Underløjtnant og fandt sig ret vel heri; som Medlem af en højtanset Slægt blev han indført ved Hofet, forestillet for Ludvig den 16de, og saa de sidste Glimt af Kongemagtens gamle Pragt og Formvæsen. To Aar efter brød Revolutionen ud og i 1790 blev Adelen afskaffet. Han tog sin Afsked som Officer, og da ingen Opgaver viste sig for ham i Fædrelandet under den ny Tingenes Orden eller Uorden, besluttede han, selv at bane sig en Vej, og fattede den fantastiske Plan at rejse til Amerika for at opdage Nordvestpassagen. Det er en Selvfølge, at han uden Kundskaber i den Retning, uden Forbindelser og pengeløs som han var, meget hurtigt saa sig nødsaget til at lade dette Paafund fare. Men fandt han ikke Nordvestpassagen, saa fandt han en anden Menneskerace, nye Forhold og en ny Natur. Meget tidligt havde han efter Læsning af Rousseau tumlet med den Tanke at skrive *Naturmenneskets Epos*, en Skildring af de Vildes Sæder, hvilke han ikke kendte Noget til. Nu stod han paa deres Grund og Jord. Var de end ikke ganske saa uberørte af Civilisationen, som han havde tænkt sig dem, saa var det ham dog ikke vanskeligt i Fantasien at genfremstille sig deres oprindelige Tilstand. Det første Indtryk, han modtog, var unegtelig selsomt. Da han paa Vejen fra Albany til Niagara med sin Fører for første Gang

kom ind i Skove, som aldrig var blevne huggede, blev han greben af en Art Glædesrus over sin Uafhængighed omtrent som den, han i sin tidligste Ungdom havde følt naar han gik paa Jagt i Bretagne. Han gik fra Træ til Træ tilhøjre og tilvenstre, sigende til sig selv: Her er ingen Veje mere, ingen Byer, intet Kejserdømme, ingen Republik, ingen Mennesker: han indbildte sig at være ene i Skoven, da han pludselig stødte paa en Snes halvnøgne, tutoverede Vilde med Bævnefjer i Haaret og Ringe i Næsen, som — o Under! — dansede Kvadrille efter en Violin, der spilledes af en lille pudret og friseret Franskmand med Musselinsmasketter, en forhenværende Kokkedreng hos en fransk General, som de mod en Betaling, der gaves i Bæverskind og Bjørneskinker, havde hvervet til Danselærer. Det var for en Lærling af Rousseau en ydmygende Indledning til de Vildes Liv: at blive Vidne til denne Dans af Irokesere efter en fordums Kokkedrengs Musik. De senere Indtryk var heldigvis renere og skønnere end dette. Chateaubriand købte Klæder og Vaaben af Indianerne og levede idetmindste nogle Uger samme Liv som de. Han lod sig forestille for Onondagernes Sachem eller Høvding (som Byron senere lod sig forestille for Ali Pascha), red gennem Landet, hvor undertiden et ganske europæisk lille Hus med Klaver og Spejle laa lige i Nærheden af en Irokesers Hytte, saa Niagaravandfaldet og fik i to smukke Florida-Piger af Muscogulgernes Stamme Modellerne til sine berømte Skikkelser *Atala* og *Celuta*.

I Amerika undfangede Chateaubriand Planen til sine to glimrende, korte Fortællinger *Atala* og *René* og til det vidtløftige og stilløse Arbejde, til hvilket de begge hører, det meget senere udgivne *Les Natchez*, en stor Roman om en Indianerstammes Undergang i Kampen mod de Hvide. *Atala* var det Skrift, han først stræbte at give afrundet Form. Efter et kort Ophold i Frankrig, hvortil Efterretningen om Kongedømmets Fald og Ludvig den 16des truede Stilling kaldte ham tilbage, og hvor han ankom Januar 1792, udvandrede han atter, kom til London, udkastede *Atala* og *René* siddende under Træerne i Kensington Park og stødte saa til Emigranthæren ved Rhinen med sit Tornyster mere tungt af Haandskrifter end af Linned. *Atala* blev gennemrettet under Ophold paa Marchen, ved Opbrud pakket i Tornystret paany, og Kammeraterne drillede ham med at rive de Blade af, som stak ud imellem Aabningerne foroven. Men da en Dag